

Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларды бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2025 жылғы 27 қарашадағы № 508 бұйрығы

"Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 23 қазандағы № 701 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі туралы ереженің 16-тармағының 60-19) тармақшасына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған азаматтық қорғаныстың әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидалар бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің Азаматтық қорғаныс және әскери бөлімдер комитеті Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген тәртіпте:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін;

2) осы бұйрықты қазақ және орыс тілдерінде Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің Эталондық бақылау банкіне ресми жариялау және енгізу үшін "Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жолдау.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланғаннан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министрдің міндетін атқарушы

К. Тұрсынбаев

Қазақстан Республикасы
Төтенше жағдайлар министрінің
міндетін атқарушының
2025 жылғы 27 қарашадағы
№ 508 бұйрығымен
бекітілген

Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидалар

1 -тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидалар (бұдан әрі – Қағидалар) 2020 жылғы 23 қазандағы № 701 Қазақстан Республикасының Үкімет қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігі туралы ереженің 16 пунктінің 60-19) тармақшасына сәйкес әзірленген және Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде (бұдан әрі – әскери бөлімдер) жанар-жағармай материалдары қызметінің қызметін ұйымдастыру тәртібін анықтайды.

2. Жанар-жағармай материалдары (бұдан әрі – ЖЖМ) қару-жарақ пен әскери техниканы пайдалану, жөндеу және сақтау үшін негізгі материалдық-техникалық құралдардың бірі болып табылады.

3. ЖЖМ қызметінің техникалық құралдарына мыналар жатады:

- 1) тасымалдау және құю құралдары;
- 2) құю, сақтау және жылыту жабдықтары;
- 3) тазалау және сапаны бақылау құралдары;
- 4) қозғалмалы жөндеу шеберханалары, дала магистральдық қойма құбырлары.

4. Әскери бөлімдерді ЖЖМ және арнайы сұйықтықтармен қамтамасыз ету бөлімдердің жылдық өтінімдері бойынша, бөлінген қаржылық лимиттер шегінде жүзеге асырылады.

5. ЖЖМ қызметінің функциялары:

- 1) ЖЖМ және жабдықпен қамтамасыз етуді жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау ;
- 2) қор нормаларын және олардың сақтау тәртібін әзірлеу;
- 3) қорларды жинау, сақтау, есепке алу, жаңарту және тиімді пайдалану;
- 4) сапаны бақылау және жабдықты техникалық қызмет көрсету;
- 5) жеке құрамды даярлау;

6) Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің Азаматтық қорғаныс және әскери бөлімдер комитетіне (бұдан әрі – АҚжӘБК) өтінімдерді қалыптастыру және деректерді ұсыну;

- 7) ЖЖМ тиімді жұмсалуды және үнемдеуді ұйымдастыру;
- 8) қауіпсіздік шаралары мен өртке қарсы қорғауды қамтамасыз ету;
- 9) тылдың басқа қызметтерімен өзара іс-қимыл;
- 10) есепке алу және есеп беру жүргізу.

6. ЖЖМ қызметінің жалпы басшылығын АҚжӘБК жүзеге асырады.

7. ЖЖМ қызметін басқару органдары:

- 1) Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің деңгейінде (бұдан әрі – ТЖМ) – АҚжӘБК;
- 2) әскери бөлімдер деңгейінде – ЖЖМ қызметінің бастығы;

Егер лауазым көзделмеген болса – бөлім командирінің бұйрығымен офицер тағайындалады.

8. ЖЖМ қызметінің құрылымына мыналар жатады:

- 1) тасымалдау және құю бөлімдері;
- 2) ЖЖМ қоймалары (базалары);
- 3) жөндеу шеберханалары;
- 4) сапаны бақылау зертханалары;
- 5) толтыру пункттері.

ЖЖМ қызметі өзіне жүктелген міндеттерді бөлімнің тиісті қызметтерімен өзара іс-қимылда орындайды.

ЖЖМ қызметін басқару органдары есеп беру кестесінде көрсетілген ақпаратты АҚжӘБК-не және есеп беру кестесін ұсыну тәртібіне сәйкес береді.

9. ЖЖМ қызметінің бастығы тыл жөніндегі командир орынбасарына бағынады және:

- 1) қызметті қамтамасыз етуге дайындайды;
- 2) бөлімдердің уақытылы жабдықтайды;
- 3) лимиттер мен есеп жүргізу ережелерін сақтау;
- 4) сақтау және сапаны бақылауды ұйымдастыру;
- 5) жеке құрамды даярлау;
- 6) қауіпсіздік және өртке қарсы қорғау;
- 7) есепке алу және есеп беру жүргізу.

10. ЖЖМ және жабдықпен қамтамасыз ету схемасы: АҚжӘБК – әскери бөлім – бөлімше.

Жеке әскери бөлімдер, ЖЖМ аз жұмсайтын, АҚжӘБК қарастыруымен жақын орналасқан ЖЖМ қызметі бар бөлімдердің біріне бөлімше ретінде бекітілуі мүмкін. Мұндай жағдайда ЖЖМ қызметінің жеке құрамы (кіші мамандар) бекітілген бөлімде өз мамандығы бойынша жұмысқа тартылады.

Әскери бөлімді қамтамасыз етуге қосу негізі – Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрінің бұйрығы.

2-тарау. Жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету

11. ЖЖМ әскери бөлімдерге командирлер бекіткен және АҚжӘБК-мен келісілген жылдық өтінімдер негізінде беріледі.

12. ЖЖМ шығынының лимиті АҚжӘБК тарапынан қажеттілікті талдау, нақты шығыс және бөлінген қаржыландыру негізінде белгіленеді.

ЖЖМ-ға қажеттілікті есептеу отын шығысы нормалары мен техника саны ескеріле отырып жүргізіледі.

3-тарау. ЖЖМ қажеттілігін анықтау

13. ЖЖМ-ға жылдық қажеттілік әскери бөлімдердің өтінімдері негізінде анықталады және екі және одан да көп дереккөз бойынша орташа нарықтық бағалар ескеріле отырып, АҚжӘБК бекітеді.

14. Өтінімдер АҚжӘБК белгілеген мерзімде, есептілік кестесіне сәйкес ұсынылады.

15. ЖЖМ-ға жылдық есептеулер мен өтінімдер мынадай негізде жасалады:

1) әскери техниканың түрлері, типтері, пайдалану топтары және машиналар маркалары бойынша саны туралы мәліметтер;

2) әскери техниканың жылдық пайдалану нормалары (моторсағаттар);

3) қор жинау жоспарлары;

4) әскери техникада ЖЖМ шығысы нормалары мен қолдану кестелері;

5) қорға тимейтін қордағы әскери техниканы жанармай құюға, жүргізіп сынауға және тексеріп көруге арналған ЖЖМ-ға қажеттіліктің белгіленген нормаларға сәйкес есептеулері;

6) қызмет бастықтарының (бөлімше командирлерінің) өндірістік-техникалық және шаруашылық қажеттілікке арналған ЖЖМ-ға есеп-өтінімдері;

7) әскери техниканың түрлері бойынша ЖЖМ-дың нақты шығысы, бар болуы және моторсағаттардың пайдаланылуы туралы мәліметтер.

ЖЖМ-ға есептеулер мен өтінімдер жасаудың негізі:

1) жоспарланып отырған жылға жауынгерлік даярлық жоспарларына алдын ала есептеулер;

2) әскери техниканы жөндеу жоспарлары.

ЖЖМ-ға жылдық өтінімдер жасау үшін жоспарланып отырған жылдан бұрынғы жылға арналған әскери бөлімдердің өтінімдері пайдаланылады.

16. ЖЖМ-ға жылдық өтінімдер мен қажеттілік есептеулері алдыңғы жылдың 31 желтоқсанындағы техниканың тізімі бойынша бар болу бойынша жасалады.

17. Қажеттілік нақты шығысты талдау және үнемдеу мүмкіндіктері негізінде нақтыланады.

4-тарау. Әскери бөлімдерді ЖЖМ-мен қамтамасыз ету тәртібі

18. Әскери бөлімдерді ЖЖМ-мен қамтамасыз ету АҚжӘБК-нің орталықтандырылған жоспары бойынша не бекітілген өтінімдер мен лимиттер негізінде дербес жүзеге асырылады.

19. АҚжӘБК не әскери бөлім шарттар жасасуды, ЖЖМ белгіленген мерзімде жеткізуді ұйымдастырады, жеткізудің уақтылығы мен жеткізілетін отынның сапасын бақылауды жүзеге асырады.

20. Әскери бөлім командирлері ЖЖМ қамтамасыз ету жоспарларын бекітеді және олардың белгіленген мерзімде орындалуын бақылауды қамтамасыз етеді.

21. ЖЖМ жеткізу бөлімдердің орналасқан жерінің қашықтығына және жағдайларына қарай автомобиль және теміржол көлігімен жүзеге асырылады.

22. ЖЖМ-ды қабылдау, сақтау және босату белгіленген құжаттармен (акт, жүкқұжат, есеп карточкалары) рәсімделеді.

23. ЖЖМ қызметінің бастығы ЖЖМ дұрыс сақтауына, беруіне және сақталуына жауапты.

5-тарау. ЖЖМ-ді сақтау

24. ЖЖМ өрт қауіпсіздігі талаптарына және техникалық регламентке сәйкес резервуарлармен және сыйымдылықтармен жабдықталған қоймаларда және базаларда сақталады.

25. Өртүрлі маркалы отынды бір сыйымдылықта сақтауға және олардың қалдықтарын араластыруға жол берілмейді.

26. Майлардың есебі мен сақталуы отыннан бөлек жүргізіледі, маркасы және түскен күні көрсетіле отырып.

27. ЖЖМ қоймаларында дератизация, дезинсекция және жабдықтың герметикалық тығыздығын тұрақты тексеру жүргізіледі. Жауапты – қойма бастығы.

6 тарау. Әскери техникаға ЖЖМ құюды ұйымдастыру

28. Техниканы құюды ЖЖМ қызметінің бастығы бөлім командирінің тыл жөніндегі орынбасарының басшылығымен ұйымдастырады. Құю қауіпсіздігі мен уақтылығы үшін бөлім командирі жауапты.

29. Техниканы құю қозғалтқыштары өшірілген күйде, өрт сөндіру құралдары болған жағдайда және қауіпсіздік шаралары сақтала отырып жүргізіледі.

30. Құюға қауіпсіздік талаптары бойынша нұсқау алған және білімі тексерілген адамдар ғана жіберіледі.

31. Құюды ұйымдастыруға жауапты ЖЖМ қызметінің бастығы. Орындалуын бақылау – командирдің тыл жөніндегі орынбасарына жүктеледі.

32. Құю кезінде темекі шегуге, ашық от қолдануға, отынды қараусыз қалдыруға тыйым салынады. Барлық операциялар құю есебі журналында тіркеледі.

33. Әскери бөлімдер мен бөлімшелер теміржолмен тасымалданған кезде барлық машиналар эшелонға тиелгенге дейін тасымалдау жағдайлары ескеріле отырып, ЖЖМ-мен толық құйылады. Эшелон құрамына ЖЖМ-мен толтырылған штаттық құю және тасымалдау құралдары енгізіледі.

34. Машиналар мен цистерналардың бактарын ЖЖМ-мен толтыруға (құюға) дайындағаны, ЖЖМ-ді машиналар мен цистерналардың бактарына құйған сәттен бастап оның сақталуы мен сапасы үшін бөлімше командирлері және бөлім командирінің техника және қару-жарақ жөніндегі орынбасары жауап береді.

7-тарау. ЖЖМ-ды қолдану, нормалау және шығындау

35. Отын мен май шығыны нормалары әскери бөлім командирлерінің бұйрықтарымен барлық техника, жабдық және механизм түрлеріне белгіленеді.

36. Шығын нормаларының сақталуын бақылауды бөлім командирлері мен ЖЖМ қызметі бастықтары жүзеге асырады. Тексеру тоқсан сайын өткізіледі, нәтижесі актпен рәсімделеді.

37. Әскери бөлім командирлерінің техника және қару-жарак жөніндегі (техникалық бөлім жөніндегі) орынбасарлары ЖЖМ-дің әскери техникада нормативтік-техникалық құжаттамаға сәйкес сапасы мен дұрыс қолданылуын бақылайды.

Бақылау нәтижелерін ЖЖМ қызметі бастығы талдайды, үнемдеу жөніндегі ұсыныстар тыл жөніндегі орынбасарға жолданады.

38. Маусымдық отын мен май ауыстырған кезде ЖЖМ қызметі бастығы қалдықтарды толық ауыстыруды және сыйымдылықтарды жууды ұйымдастырады. Өткізу тәртібі – нұсқаулық бойынша.

Техниканы маусымдық пайдалануға көшіргенде:

1) жазғы пайдалану кезеңіне – машиналар бактарындағы қысқы маркалы дизель отыны жазғы маркаға ауыстырылмайды;

2) қысқы пайдалану кезеңіне – машиналар бактарындағы жазғы маркалы дизель отыны қысқы маркаға ауыстырылады.

39. Қозғалтқыштарда, трансмиссия агрегаттарында және жүріс бөлігінде маусымдық майлау материалдарын ауыстыру:

1) оқу-жауынгерлік (оқу) және көліктік машиналарда – майлардың пайдалану мерзімін өтеген сайын, бірақ машинаны маусымдық пайдалануға көшіру мерзімінен кешіктірмей;

2) сақтауда тұрған машиналарда – май мен майлау материалдарының жұмыс мерзіміне қарамастан, оларды маусымдық пайдалануға көшірген кезде.

Ұзақ мерзімді сақтаудағы әскери техникада, мүмкіндігінше, консервациялық қоспалары бар маусымдық емес (жұмыс-консервациялық) майлар қолданылады.

Барлық пайдалану топтары машиналарының қозғалтқыштары мен агрегаттарында маусымдық емес майлау материалдарын ауыстыру олардың белгіленген пайдалану мерзімін өтегеннен кейін жүргізіледі.

40. ЖЖМ шығысқа есептен шығарудың негіздері:

1) броньды, автомобильдік, шынжыр табанды және доңғалақты техника бойынша – жол жүру парақтары;

2) арнайы агрегаттар бойынша – агрегаттың жұмыс парағы.

Қалған жағдайларда ЖЖМ әскери бөлім командирі бекіткен актілер бойынша шығысқа есептен шығарылады.

41. Майды есептен шығару:

1) пайдаланылатын әскери техникада – машиналарға берген кезде;

2) консервациядағы машиналарда – нақты шығыс бойынша. Консервациядағы машиналардың майлау жүйесіндегі майлар есепте қалады.

42. Этил спирті мен оның қоспаларының шығысы регламенттік жұмыстарға, жабдықты жөндеуге және басқа мақсаттарға – норма бойынша белгіленген көлемде актілермен есептен шығарылады.

Су-спирттік, спирт-глицериндік және басқа қоспалар дайындауға пайдаланылатын этил спирті қоспаларды кіріске ала отырып, актілермен есептен шығарылады.

Этил спиртін, сондай-ақ уытты техникалық сұйықтықтарды шығысқа есептен шығару актілеріне белгіленген нормаларға сәйкес олардың шығысының есебі қоса беріледі.

43. Төмен қату температуралы салқындатқыш сұйықтықтың шығысы қысқы кезеңде пайдалану шығындарын толтыруға және қозғалтқыштардың салқындату жүйесін жууға жұмсалған сұйықтық саны болып есептеледі. Төмен қату температуралы салқындатқыш сұйықтық белгіленген нормалар шегінде шығысқа есептен шығарылады.

44. Жауынгерлік, саптық топтар және ұзақ мерзімді сақтаудағы әскери техниканы ЖЖМ-мен құюға қорға тимейтін қордағы ЖЖМ-ды пайдалануға рұқсат етіледі.

Бұл машиналарды жоспарлы шығару және бақылау-іске қосудың алдында бактардағы қорға тимейтін қор ЖЖМ ағымдағы қамтамасыз етуге ауыстырылады, ал резервуарлар мен ыдыстарға тең мөлшерде ЖЖМ қорға тимейтін қорға салынады.

45. ЖЖМ мақсатсыз шығындауды болдырмау мақсатында мыналарға жол берілмейді:

1) ЖЖМ-ды тікелей мақсаты бойынша емес немесе берілген әскери техникаға белгіленген маркадан жоғары маркалы ЖЖМ қолдану;

2) рұқсатсыз қазандық қондырғыларда сұйық отын пайдалану;

3) автокөлікті мақсатсыз пайдалану, оның ішінде жүк автомобильдерін жеңіл автомобильдердің орнына қолдану;

4) жеке құрамды, жүктерді және поштаны тасымалдау, сондай-ақ тапсырманы белгіленген мерзімде басқа көлік түрлерін пайдалана отырып орындау мүмкін болғанда басқа мақсаттарға пайдалану;

5) штаттан тыс әскери техниканы пайдалану;

6) ақаулы әскери техниканы, сондай-ақ спидометрі жоқ немесе спидометрі ақаулы автомобильдерді пайдалану;

7) әртүрлі маркалы ЖЖМ, майлар және арнайы сұйықтықтарды араластыру.

8-тарау. ЖЖМ қызметінің техникалық құралдарын пайдалану және жөндеу

46. Техникалық құралдарды дұрыс пайдалану және техникалық қызмет көрсету олардың үнемі дайын әрі сенімді болуының негізі болып табылады.

Үнемі дайындық мынадай жолмен қамтамасыз етіледі:

- 1) пайдалануға жіберілетін персоналдың біліктілігі;
- 2) қызмет көрсету мен жөндеуді кесте бойынша уақтылы өткізу;
- 3) сақтау және тасымалдау шарттарының сақталуы.

47. Техникалық құралдарды пайдалану құқығы олар штат (табель) бойынша қарастырылған әскери бөлімдерге беріледі.

48. Әскери бөлім командирі біртекті техникалық құралдар арасында моторсағат шығынын жылдық норма шегінде, жалпы лимитті асырмай қайта бөлуге құқылы.

49. Пайдалану жылдық, тоқсандық және айлық пайдалану мен жөндеу жоспарлары негізінде ұйымдастырылады. Техникалық құралдарды тек тікелей мақсаты бойынша пайдалануға ғана жол беріледі.

50. Автомобиль шассиіне және тіркемелерге орнатылған жабдыққа техникалық қызмет көрсету базалық шассиге қызмет көрсетумен бір мезгілде жүргізіледі.

51. Жаңа және жөнделген техникалық құралдар зауыт-өндірушінің талаптарына сәйкес жүргізіп сынаудан өткізіледі және толық жүргізіп сынаудан кейін ғана сақтауға қойылады.

52. Үш айдан артық (ерекше климаттық жағдайларда – бір айдан артық) пайдаланылмайтын техникалық құралдар бөлім командирінің бұйрығымен сақтауға қойылады.

53. Техникалық құралдарды дұрыс пайдалану және дайындығы үшін жауапкершілікті бөлім командирлері, олардың тыл және техника жөніндегі орынбасарлары, сондай-ақ ЖЖМ қызметі бастықтары көтереді.

54. Техникалық құралдарды пайдалануға арнайы даярлықтан және қауіпсіздік бойынша нұсқау алған адамдар ғана жіберіледі.

55. Техникалық құралдардың жай-күйі мен ақаусыздығын бақылауды бөлімше командирлері, олардың тыл және техника жөніндегі орынбасарлары, сондай-ақ ЖЖМ қызметі бастықтары белгіленген кестелер мен нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес жүргізеді.

56. Техникалық құралдарды жөндеу аралық мерзімдерді, нақты техникалық жай-күйді және пайдалану есебі деректерін ескере отырып жүргізіледі.

57. Техникалық құралдардың, оның ішінде базалық шассидің ағымдағы және орташа жөндеуі әскери бөлімдердің жөндеу бөлімшелерінің күшімен орындалады. Күрделі жөндеуді мамандандырылған шеберханалар жүзеге асырады.

9-тарау. ЖЖМ қызметінің техникалық құралдарын жөндеуді ұйымдастыру

58. ТЖМ әскери бөлімдерінің техникалық құралдарын жөндеуге қажеттілікті ЖЖМ қызметі олардың дислокация орны бойынша анықтайды және есепке алады. Жөндеу АҚжӘБК белгілеген жөндеу шеберханаларында орындалады.

59. Техникалық жай-күйін анықтау және жөндеу жұмыстарының көлемі әскери бөлім командирі тағайындаған комиссиямен жүргізіледі. Тексеру қорытындысы

бойынша орташа немесе күрделі жөндеуді қажет ететін техникаға техникалық жай-күй актісі жасалады.

Автомобиль шассиіне және тіркемелерге орнатылған техникалық құралдар бойынша актілер бөлек – шассиге және арнайы жабдыққа жасалады.

Акт, формуляр және ілеспе құжаттар жөндеуге тапсырыс ресімдеу үшін ЖЖМ қызметіне жолданады.

Мерзімінен бұрын істен шыққан жағдайда ақаудың себебі және қабылданған шаралар туралы анықтама қоса беріледі.

60. ЖЖМ құю және тасымалдау автомобиль құралдарының күрделі жөндеуі АҚжӘБК-нің өкімі бойынша орындалады.

10-тарау. ЖЖМ қызметінің іс жүргізуін жүргізу

61. Қызмет бастығы, қойма бастығы және жауапты орындаушы мен істерін қабылдау-тапсыру ішкі тексеру комиссиясының қатысуымен жүргізіледі. Қабылдаушы:

1) материалдық құралдардың нақты қалдықтарын қаржы қызметі мен ЖЖМ қызметінің есеп кітаптары бойынша қоймалар мен бөлімшелердің деректерімен салыстырады;

2) есеп кітаптарындағы жазбалардың дұрыстығын қолтаңбамен растайды;

3) істердің және тігілген құжаттардың бар болуын тізім бойынша тексереді;

4) орындалған кіріс-шығыс құжаттарын, мөртабандарды, мөрлерді және есеп бланкілерін тізім бойынша қабылдайды.

62. Істер мен лауазымды тапсырар алдында қызмет бастығы, қойма бастығы немесе жауапты орындаушы:

1) есепке алынбаған барлық операцияларды есеп кітаптарына енгізеді;

2) орындалған құжаттарды істерге тігеді;

3) барлық есеп кітаптарының, істердің және орындалмаған құжаттардың тізімін жасайды.

63. Істер мен лауазымды қабылдау-тапсыру актісіне мыналар қоса беріледі:

1) қабылданған істер мен кітаптардың тізімі;

2) орындалмаған кіріс-шығыс құжаттарының тізімі;

3) орындалған құжаттардың тізімі.

11-тарау. Есепке алу және есептілікті ұйымдастыру

64. Әскери бөлімдегі барлық материалдық құралдар міндетті түрде есепке алынуға тиіс. Есепке алу бастапқы құжаттарды ресімдеуден және барлық кіріс-шығыс операцияларын осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес есеп кітаптарына (карточкаларына) уақтылы жазудан тұрады.

65. Материалдық құралдардың бар болуы мен қозғалысының есебі барлық қызметтерде, қоймаларда, шеберханаларда және бөлімшелерде сандық және сапалық көрсеткіштер (категориясы, жарамдылық дәрежесі) бойынша жүргізіледі. Есеп үздіксіз, құжаттық және дәйекті түрде жүргізіледі.

66. Есеп деректері әр күнгі материалдық құралдардың нақты бар болуын, жай-күйін және орналасқан жерін көрсетеді, бөлімшелердің қамтамасыз етілу дәрежесін анықтауға және белгіленген нысандағы есептілікті қалыптастыруға мүмкіндік береді.

67. Әскери бөлімде және бөлімшелерде есеп құжаттары қолданыстағы ережелерде, нұсқаулықтарда және басшылықтарда белгіленген нысандар мен тәртіппен ресімделеді және жүргізіледі. Белгіленбеген нысандағы құжаттарды қолдануға жол берілмейді.

68. Есеп кітаптары нөмірленіп, бауланып, мөрмен бекітіліп, тиісті қызмет бастығының қолы қойылады. Есеп карточкалары қызмет бастығының қолымен және мөрмен расталады. Барлық есеп құжаттарында әскери бөлімнің атауы көрсетіледі.

Есеп кітабының мазмұнында барлық материалдық құралдардың атауы және бет нөмірлері жазылады. Әр затқа белгіленген номенклатура тәртібімен жеке бет (немесе бірнеше бет) бөлінеді.

Бастапқы жазбалар алдыңғы кітаптардың, карточкалардың және түгендеу тізімдердің деректері бойынша жасалады. Кейінгі жазбалар ресімделген құжаттар негізінде жүргізіледі.

69. Есеп кітаптары мен карточкаларындағы барлық жазбалар анық, түзетусіз және сызусыз жасалады. Қате жазба бір сызықпен сызылады (сызылғаны оқылатындай етіп), үстіне дұрыс жазба жасалып, есеп жүргізушінің қолы қойылады.

70. Жыл соңында, инвентаризация кезінде немесе материалдық жауапты адамдар лауазымды қабылдаған-тапсырған кезде материалдық құралдардың қалдықтары шығарылады.

Қалдықтар туралы жазбалар қызметте – бастық пен аға хатшының, бөлімшелерде – есеп жүргізушінің қолымен расталады.

Есеп кітаптары мен карточкалары күнтізбелік жылдың соңына дейін жүргізіледі.

71. Материалдық құралдарды қабылдау және босату құжаттарына қызмет бастығы және есеп жүргізуші қол қояды, бастық болмаған жағдайда – тыл жөніндегі орынбасары.

Материалдық құралдарды басқа әскери бөлімдерге немесе ұйымдарға босату жазбаша өкім негізінде жүргізіледі:

ТЖМ әскери бөлімдері арасында – АҚжӘБК;

басқа жағдайларда – ҚР ТЖ вице-министрі.

72. Кіріс және шығыс құжаттарында барлық материалдық құралдар тізімделгеннен кейін жалпы саны сөзбен жазылып, бос жол зигзаг сызықпен сызылады.

73. Есеп құжаттары қол қойылғаннан кейін ЖЖМ қызметінің есеп құжаттарын тіркеу журналында тіркеледі. Негізгі құжатта және әр қосымшада бірдей тіркеу нөмірі қойылады.

Тіркелмеген құжаттар бойынша материалдық құралдарды беру немесе қабылдауға жол берілмейді.

74. Кіріс немесе шығыс құжаты құжатта көрсетілген көлемнен аспайтындай етіп толық немесе жартылай босатылған (қабылданған) болса орындалған деп есептеледі. Алынбаған немесе тапсырылмаған бөлік жеке құжатпен ресімделеді.

Материалдық құралдарды беру (қабылдау) алушының (тапсырушының) және берген (қабылдаған) адамның қолымен расталады. Қолсыз құжат жарамсыз деп есептеледі.

75. ЖЖМ бойынша есеп деректерін салыстыру әр ай сайын, басқа материалдық құралдар бойынша – кемінде үш айда бір рет жүргізіледі.

Салыстыру нәтижелері есеп кітаптары мен карточкаларының соңына жазылып, оны жүргізген адамдардың қолымен расталады.

76. Кіріс және шығыс құжаттарында жазба жасалған есеп кітабының (карточкасының) нөмірі және беті көрсетіледі.

Орындалған құжаттар бекітілген номенклатураға сәйкес істерге тігіледі.

Кітаптар, карточкалар және басқа есеп құжаттары іс жүргізу тәртібіне сәйкес ресімделеді және сақталады.

77. Материалдық, техникалық және басқа қамтамасыз ету түрлері бойынша есептілік есептілік кестесінде белгіленген көлемде және мерзімде ұсынылады.

78. Құжаттың күні оған қол қойылған, бекітілген немесе онда тіркелген оқиғаның күні болып есептеледі:

бұйрық пен хат үшін – қол қойылған күн;

хаттама мен акт үшін – оқиға күні;

жоспар, есеп және бекітуді қажет ететін басқа құжаттар үшін – бекітілген күн.

Құжатта өзгеше көрсетілмесе, өкімдік құжаттың күшіне ену күні – оны адресат алған күн.

Күн араб цифрларымен "кк.аа.жж" форматында көрсетіледі, мысалы 02.01.25.

12-тарау. Мүліктің есебі, берілуі, сақталуы, есептен шығарылуы

79. ЖЖМ есебі ЖЖМ есебі кітабында жүргізіледі, міндетті түрде жол жүру парақтарымен сәйкестендіріле отырып. Рәсімделген жол жүру парағынсыз жанармай құюға жол берілмейді. Бірнеше бөлімшеге құю кезінде әр бөлімшеге бөлек шығыс ведомосі жасалады.

80. Ауысым аяқталғаннан кейін шығыс ведомосі рәсімделеді, жол жүру парақтарымен және отын беру бағанасы деректерімен салыстырылады. Қоймадан есептен шығару – салыстыру негізінде есеп кітабы бойынша жүргізіледі.

81. Майлар мен улы техникалық сұйықтықтар (бұдан әрі – УТС) техникалық қызмет және жөндеу жоспарында тұрған машиналардың нөмірлері көрсетіле отырып, жүкқұжат бойынша беріледі. Шығыстың есебі техникалық қызмет және жөндеу кітабында жүргізіледі. Жұмсалған майлар ЖЖМ қоймасына тапсырылуға жатады.

82. Жанармай құю бекеті (бұдан әрі – ЖҚБ) болмаған жағдайда – карталар/талондар бойынша автожанармай құю станциясында фонд шегінде жанармай құю. Әр марка бойынша литрмен есеп жүргізіледі, беру – ведомость бойынша.

83. Әр ай сайын қоймадағы және бактардағы қалдықтардың инвентаризациясы жүргізіледі. Қойма бойынша – осы Ереженің №2 қосымшасына сәйкес акт, бактар бойынша – қалдықтар мен талондар ведомосі. Есеп кітабымен және жол жүру парақтарымен салыстыру жүргізіледі. Артықшылықтар кіріске алынады. Табығы ысырап нормалары шегіндегі кем шығулар есептен шығарылады, нормадан тыс кем шығулар – тергеп-тексеру жүргізіліп, белгіленген тәртіппен есептен шығарылады. Фактілік кем шығуы болмаған кезде шығындарды норма бойынша есептен шығаруға жол берілмейді.

13-тарау. Іс жүргізу, тіркеу, бекіту

84. Құжаттар істер номенклатурасы бойынша қалыптастырылады, қараламалар мен дубликаттарсыз. Бір іске 250 параққа дейін. Тұрақты және уақытша істер бөлек жүргізіледі. Көлемді қосымшалар – жеке томдар. Орналастыру реті – мәселенің логикасы және хронология бойынша.

85. Барлық кіріс, шығыс және өкімдік құжаттар осы Қағиданың №3 қосымшасына сәйкес кітапта тіркелуге жатады.

86. Бекітуге жататын құжат заңды күшін тек оны бекіткен сәттен бастап иемденеді.

87. Құжаттарды онда қойылған мәселелерді шешу өкілеттілігіне кіретін тиісті органдар немесе лауазымды тұлғалар бекітеді.

88. Төмендегі құжат түрлері бекітуге жатады:

1) ережелер (ұйымдар, мекемелер, олардың құрылымдық бөлімшелері, кеңесші органдар және басқалар туралы);

2) мекемелер мен кәсіпорындардың жарғылары;

3) есептер мен баланстар;

4) құрылым және штаттық кестелер;

5) ағымдағы және перспективалық жоспарлар;

6) тексеру-ревизиялық сипаттағы актілер және басқалар.

89. Құжатты бекіту екі тәсілмен жүзеге асырылады:

1) бекіту грифімен;

2) тиісті өкімдік құжат (қаулы, шешім, бұйрық) шығару арқылы. Бекітудің екі тәсілі бірдей заңды күшке ие.

90. Құжаттың күшіне енуі қосымша іс-әрекеттер мен нұсқауларды талап еткен жағдайда өкімдік құжат шығарылады.

91. Бекіту грифінің элементтері: БЕКІТЕМІН сөзі, құжатты бекітетін тұлғаның лауазымының атауы, жеке қолы, аты-жөнінің бастапқы әріптері мен тегі, бекіту күні.

92. Орындалуы және іске жіберілгені туралы белгі: қысқаша анықтама (растаушы құжат болмаған жағдайда), "іске" деген белгі, іс нөмірі, күні, орындаушының/басшының қолы.

14-тарау. Әскери ЖЖМ қоймасының тағайындалуы, сипаттамасы және жұмыс істеуі бойынша жалпы ережелер

93. Әскери ЖЖМ қоймалары ЖЖМ, майлау материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және ЖЖМ қызметінің техникалық құралдарын қабылдау, сақтау және беру үшін арналған.

94. Әскери ЖЖМ қоймалары стационарлық және далалық болып бөлінеді.

Стационарлық қоймаларға ЖЖМ мен техникалық құралдарды қабылдау, сақтау және беру үшін негізгі технологиялық жабдығы тұрақты капиталдық құрылыстар болып табылатын қоймалар жатады.

Далалық қоймаларға ЖЖМ қабылдау, сақтау және беру жабдығы жылжымалы және көшпелі техникалық құралдардан тұратын, белгіленген ауданда қысқа мерзімде жайылуға қабілетті қоймалар жатады.

95. Әскери ЖЖМ қоймалары штаттарға, табельдерге және нормаларға сәйкес жеке құраммен және техникалық құралдармен толықтырылады.

96. Полк, батальон ЖЖМ қоймаларының тағайындалуы:

- 1) ЖЖМ алу, оны бөлімшелерге және жанармай құю пункттеріне беру;
- 2) белгіленген ЖЖМ және техникалық құралдар қорын ұстау.

ЖЖМ қоймалары белгіленген ЖЖМ қорын ұстау және бөлімдерді онымен қамтамасыз ету үшін арналған. Қамтамасыз етілетін бөлімшелер ЖЖМ-ді жанармай құю пункттері арқылы алады.

97. Әскери ЖЖМ қоймаларындағы жұмыс әскери бөлімнің жылдық шаруашылық жоспарына, бөлім ЖЖМ қызметі бастығының жоспарларына және қойма бастығының жоспарларына сәйкес ұйымдастырылады.

Жоспарларда қоймада жүргізілетін төмендегі негізгі жұмыстар көзделеді:

- 1) ЖЖМ және техникалық құралдарды қабылдау, сақтау және беру;
- 2) ЖЖМ және техникалық құралдарды дұрыс сақтауды тексеру;
- 3) ЖЖМ-нің сапалық жағдайын және оны уақтылы жаңартуды тексеру;

4) ЖЖМ және техникалық құралдардың бар болуын және олардың есептік деректерге сәйкестігін тексеру;

5) қойманың есептік және есептілік құжаттамасын жүргізу және оның жай-күйін тексеру;

6) қойманың техникалық құралдары мен құрылыстарын күтіп-ұстау және жөндеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу;

7) өлшем құралдары мен өлшеуіш аспаптардың техникалық жай-күйін бақылау, оларды уақтылы тексеру және таңбалауға ұсыну;

8) резервуарлар мен құбыржолдарға калибрлеу кестелерін жасау және тексеру;

9) жұмсалған майларды, арнайы сұйықтықтарды қабылдау және қамтамасыз етуші органның нұсқауы бойынша оларды тапсыру (жөнелту);

10) қоршаған ортаны (су айдындарын, жер учаскелерін, орман алқаптарын, атмосфераны) ЖЖМ-мен ластанудан сақтандыру жөніндегі іс-шараларды жүргізу;

11) қойманың техникалық құралдары мен жабдығын дұрыс пайдалануды тексеру;

12) қойманы көктем-жазғы және күзгі-қысқы жағдайларда жұмыс істеуге дайындау;

13) өртке қарсы қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі іс-шараларды орындау; лауазымды тұлғалардың техникалық құралдарда жұмыс істеу бойынша арнайы дайындығын ұйымдастыру және тәжірибелік дағдыларын жетілдіру;

14) лауазымды тұлғалардың техникалық құралдарда жұмыс істеу бойынша арнайы дайындығын ұйымдастыру және тәжірибелік дағдыларын жетілдіру.

1-параграф. Резервуарлар және ыдыстар

98. ЖЖМ сақтауға арналған резервуарлар мұнай өнімдерінің түрлері мен сорттары бойынша топтарға орналастырылады. Әр резервуарлар тобы төгілудің таралуын болдырмайтын обвалование құрылғысымен жабдықталады, жаңбыр және еріген сулардың ағызылуы қамтамасыз етіледі.

99. Резервуарлардың конструктивтік және техникалық параметрлері (түрі, сыйымдылығы, резервуарлар арасындағы қашықтық және ғимараттардан, алаңдардың еңісі, обвалование мен кіреберіс жолдардың өлшемдері) жобалық құжаттамамен және тиісті мемлекеттік стандарттар мен құрылыс нормаларымен айқындалады.

100. Әр резервуарда паспорт, калибрлеу кестесі және сақталатын өнімнің маркасы, сорты мен көлемі, соңғы тазалау және талдау күні көрсетілген тақтайша болады. Резервуар паспорты ЖЖМ қоймасында сақталады.

101. Резервуарлар деңгейді, температураны, дренажды және сынама алуды бақылау құрылғыларымен, сондай-ақ жерге тұйықтау және статикалық электрден қорғау құралдарымен жабдықталады. Жерге тұйықтау құрылғылары жылына кемінде бір рет акт жасала отырып тексеріледі.

102. Резервуарларды қарап-тексеру және техникалық қызмет көрсету бөлім командирі бекіткен кестеге сәйкес жүргізіледі.

Ағымдағы қарап-тексеру – алты айда кемінде бір рет.

Орташа жөндеу – екі жылда кемінде бір рет.

Күрделі жөндеу – қажеттілігіне қарай.

Әр қарап-тексеру кезінде тығыздығы, арматураның, дәнекерленген тігістердің, баспалдақтар мен алаңдардың жай-күйі тексеріледі.

103. Резервуарларды тазалау екі жылда кемінде бір рет, сондай-ақ басқа маркалы жанармайға көшкен кезде жүргізіледі. Жұмыстар дегазациядан кейін механикаландырылған тәсілмен немесе қолмен, ЖЖМ қызметі бастығының басшылығымен, міндетті түрде жеке қорғаныс құралдарын қолдана отырып орындалады. Тазалаудан кейін акт жасалады және резервуар паспортында белгі қойылады.

104. Резервуарлардың ішкі және сыртқы беттері, сондай-ақ металл конструкциялары коррозияға қарсы жабындылармен боялады. Жер асты учаскелері белгіленген нормаларға сәйкес оқшаулаумен қорғалады.

105. ЖЖМ сақтау және тасымалдауға арналған ыдыс бүлінбеген, таза және тығындармен тығыз жабылады, тығындарда тығыздағыштар болады. Толтыру алдында ыдыс судың, кірдің және тоттың қалдықтарынан тазартылады. Ағаш тығындарды және зақымданған ыдыстыпайдалануға жол берілмейді.

106. Бос ыдыс толтырылған ыдыстан бөлек сақталады. Әр бөшке мен канистрде өшпейтін бояумен өнім маркасының, нетто және ыдыс массасының белгілері салынады. Әр үйіндіде өнімнің атауы және бірліктер саны көрсетілген тақтайша ілінеді.

107. Тазаланған және жөнделген ыдыс жауапты тұлғаның қарап-тексеруінен кейін одан әрі пайдалануға жіберіледі.

Уытты немесе тез тұтанатын сұйықтықтардың астындағы ыдыс жуылып, арнайы бөлінген, жабылатын үй-жайларда сақталады.

108. Барлық резервуарлар мен ыдыс толтырылғаннан немесе сынама алынғаннан кейін пломбылануға жатады. Пломбалардың бұзылуы актпен тіркеледі және тергеп-тексеріледі.

109. Резервуарлар мен ыдысқа қызмет көрсетумен байланысты жұмыстар Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2021 жылғы 15 маусымдағы № 286 бұйрығымен бекітілген Мұнай және мұнай өнімдеріне арналған резервуарларды пайдалану және жөндеу кезіндегі өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаларына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №23068 болып тіркелді) және Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2022 жылғы 21 ақпандағы № 55 бұйрығымен бекітілген Өрт қауіпсіздігі қағидаларына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №26867 болып тіркелді) сәйкес орындалады.

2-параграф. Құбыржолдар

110. Әскери ЖЖМ қоймаларындағы стационарлық құбыржолдар әдетте, өздігінен босату құрылғылары жаққа тұрақты еңіспен жерге көміле отырып төселеді. Ең аз

еңістер: тұтқырлығы төмен сұйықтықтар үшін – кемінде 0,003, тұтқырлығы жоғары немесе қатып қалатындар үшін – кемінде 0,02.

111. ЖЖМ-ге арналған құбыржолдарды газ құбырларымен, өрт сөндіру су құбырымен, жылу трассаларымен немесе жоғары және төмен кернеулі күштік кабельдермен ортақ траншеяларда төсеуге жол берілмейді.

Коммуникацияларды қорғау қорғаныш футлярлармен (металл, бетон немесе асбестцемент) қамтамасыз етіледі, әсіресе автомобиль немесе теміржолдарды қиған кезде.

112. Құбыржолдарды төсеудің ең аз тереңдігі: жер бетінен құбырдың үстіңгі жағына дейін – кемінде 0,8 м, ал жабық каналда төселген жағдайда – кемінде 0,6 м. Жолдар арқылы өткізгенде қорғаныш құбыры жол жамылғысының шетінен кемінде 2 м шығып тұруға тиіс, ал қорғаныш құбырының ішкі диаметрі төселетін құбырдың диаметрінен 100–200 мм артық болуы керек.

113. Стационарлық ЖЖМ қоймасының технологиялық құбыржолдарына әр құбыржол бойынша деңгейі немесе көлемі бойынша ЖЖМ мөлшерін анықтауға мүмкіндік беретін калибрлеу кестесі жасалады. Кесте бөлім командирімен бекітіледі және құбыржол паспортымен бірге сақталады.

114. Құбыржолдардың фланецті және басқа қосылыстары май-бензинге төзімді резеңке, паронит немесе кептіргіш майға малынған картон прокладкалармен жабдықталады (штаттық прокладкалар болмаған жағдайда құжатпен негізделген ұқсас материалдарды қолдануға жол беріледі). Іске қосар алдында қосылыстардың тығыздығы тексеріледі; пайдалануға тек сәтті тексеруден кейін ғана жіберіледі.

115. Құбыржолдар желісінің профилактикалық қарап-тексеруі жылына кемінде екі рет, оның ішінде көктемгі және қысқы кезеңге дайындық кезінде жүргізіледі. Күнделікті пайдалану кезінде: ысырмалар мен вентильдердің жай-күйі, ағулардың жоқтығы, манометрлердің көрсеткіштері, қорғаныш футлярлардың бүтіндігі тексеріледі.

116. Пайдалану процесінде мыналарға жол берілмейді:

- 1) құбыржолдағы қысымды жоба бойынша көзделгеннен асыру;
- 2) ағып кетуді тиісінше тексерместен құбырлар мен қосылыстарды пайдалану;
- 3) ысырмаларды конструкцияда көзделмеген тұтқалармен ашу және жабу;
- 4) құбыржол жүйесіне судың түсуіне жол беру (қатып қалған су зақымдануға әкелуі мүмкін);
- 5) бекітілген техникалық қызмет көрсету кестелерінен ауытқу.

117. Құбыржолда ағу немесе терлеу анықталған кезде дереу шаралар қабылданады: авариялық муфталар немесе қысқыштар орнату не учаскені толық босатып, дайындағаннан кейін дәнекерлеу жұмыстарын жүргізу. Ақаудан кейін құбыржол қайта қысыммен сынақтан өткізіледі – 10 минут ішінде қысымның төмендеуі 0,02 МПа-дан аспаса, сынақтан өтті деп есептеледі.

118. Үй-жайлар ішіндегі құбыржолдар қорғаныш түске майлы бояумен боялады және сәйкестендіру жолақтарымен белгіленеді. Маркировка мысалдары:

- 1) этилденген автомобиль бензині – қызыл жолағы бар сары;
- 2) этилденбеген бензин – сары;
- 3) дизель отыны – қоңыр;
- 4) мазут – қара;
- 5) майлар – көк.

Жолақтар тармақтарда, іріктеу нүктелерінде, жабу арматурасында және трассада әр 5 метр сайын кемінде бір рет салынады.

119. Құбыржолдарды жерге тұйықтау және қорғаныш нөлдеу міндетті. Кернеу астында қалуы мүмкін прокладкалар, қосылыстар және металл бөліктер сенімді түрде жерге тұйықталады немесе нөлденеді. Күрделі жөндеуден кейін және жылына кемінде бір рет жерге тұйықтағыштардың кедергісі тексеріледі (10 Ом-нан аспауы керек) және хаттама құбыржол паспортында тіркеледі.

120. Құбыржолдар мен қосылыстарды қазу, жөндеу, тазалау немесе қарап-тексеру бойынша барлық жұмыстар рұқсат-наряд бойынша, жауапты тұлғаны тағайындай отырып, жеке қорғаныс құралдарының болуымен жүргізіледі.

3-параграф. Қоймалар және шатырлар

121. ЖЖМ және техникалық құралдарды сақтауға арналған стационарлық қоймалар мен шатырлар мына талаптарға сәйкес жанбайтын материалдардан салынады:

- 1) ҚР ҚН 2.02-01-2023 "Ғимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі";
- 2) ҚР ҚН 3.05-04-2014 "Мұнай, мұнай өнімдері және сұйытылған газдарға арналған жерасты қоймалары";
- 3) ЕЖ 156.13130.2020 "Мұнай және мұнай өнімдері қоймалары" (ұлттық баламалары болмаған жағдайда жобалау кезінде қолданылады).

122. Қоймаларда ЖЖМ буының жиналуын болдырмау үшін табиғи және (қажет болғанда) мәжбүрлі желдету қамтамасыз етіледі.

Тарту шахталары дефлекторлармен жабдыкталады, ауа ағыны фрамугалар мен терезелер арқылы қамтамасыз етіледі.

Тез тұтанатын сұйықтықтар (ТТС) сақталатын үй-жайларда жарылыстан қорғалған орындауда мәжбүрлі желдету жабдыкталады.

123. Желдету, электрмен жабдықтау және жылыту жүйелерінің барлығы үй-жайдың жарылыс-өрт қауіптілік санатына (В-1г класы, 2 аймақ) сәйкес жарылыс қауіпсіз орындауда орындалады.

Жарық шамдар мен ажыратқыштардың ІР қорғаныс дәрежесі кемінде 54 болуы тиіс.

124. Қоймалардағы электр жабдығы мына талаптарды сақтай отырып орналастырылады:

1) Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 230 бұйрығымен бекітілген Электр қондырғыларын орнату қағидалары (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №10851 болып тіркелді);

2) Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 246 бұйрығымен бекітілген Тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидалары (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №10949 болып тіркелді).

125. Қауіпсіздік пен пайдаланудың ыңғайлылығын қамтамасыз ету үшін қоймалар мыналармен жабдықталады:

1) жүк тиеу-түсірудің механикаландырылған құралдары (тальдар, электрштабелерлер);

2) жанбайтын материалдардан жасалған стеллаждар мен паллеттер;

3) табиғи және жасанды жарықтандыру;

4) өртке қарсы қорғау құралдары (өрт сөндіргіштер, құм салынған жәшіктер, асбест маталар).

188. Әр қоймада рәсімделеді және тұрақты орналасады:

1) стеллаждардың орналасуын, өтетін жолдарды және өрт сөндіру құралдарын көрсете отырып, қойма жоспары;

2) габариттері, сыйымдылығы, конструкция түрі, пайдалануға енгізілген күні, жарылыс-өрт қауіптілігі санаты көрсетілген қойма паспорты;

3) тексерулер нәтижелері мен анықталған ақаулар енгізілетін қарап-тексеру журналы;

4) ЖЖМ сақтау, өрт қауіпсіздігі шаралары, авария кезіндегі іс-әрекеттер жөніндегі нұсқаулықтар;

5) эвакуация жоспары және инвентарьмен жабдықтау кестесі;

6) сақталатын техникалық құралдардың есеп карточкалары;

7) ЖЖМ-нің есебі мен қозғалысы журналы.

126. Желдету және үй-жайлардың жай-күйі ай сайын, қоймалар конструкцияларының техникалық қарап-тексеруі жылына бір рет бақыланады.

Қарап-тексеру барысында зақымданулар жойылады, шатырдың, есіктердің бүтіндігі, түйіспелердің тығыздығы қамтамасыз етіледі.

Найзағай, нөсер немесе қатты желден кейін кезектен тыс қарап-тексеру жүргізіледі.

127. Қысқы кезеңге желдету тесіктері, фрамугалар мен люктер қалқандармен жабылады немесе жылыланады, бұл ретте қысқа мерзімді желдету мүмкіндігі қамтамасыз етіледі.

Көктемде және күзде үй-жайлар ылғалдың алдын алу үшін тек құрғақ ауа райында желдетіледі.

128. Қоймаларды пайдалануға жауапты тұлғалар бөлім командирінің бұйрығымен тағайындалады. Олар ыдыс мен жабдықтың жай-күйін күнделікті қарап-тексереді,

ағуларды уақтылы жоюды, прокладкаларды ауыстыруды және бөшкелерді тығыздауды қамтамасыз етеді.

129. Шатырлар атмосфералық жауын-шашыннан қорғауды қажет етпейтін бос ыдыс мен техникалық құралдарды сақтауға арналған.

Шатырлардың конструкциялары жанбайтын материалдардан орындалады, ашық жағы басым желдер бағытына қарама-қарсы бағытқа қаратылады.

4-параграф. Қызметтік үй-жай

130. Әскери ЖЖМ қоймасындағы қызметтік үй-жай қойма аумағына кіреберісте орналасады және мыналарға арналған:

- 1) ЖЖМ бойынша кіріс-шығыс құжаттарын рәсімдеу;
- 2) жедел және есептік құжаттаманы жүргізу;
- 3) жылжымалы зертхана мен бақылау-өлшеу жабдығын орналастыру;
- 4) жеке қорғаныс құралдары мен өртке қарсы инвентарді сақтау.

131. Қызметтік үй-жайда мыналар жабдықталады:

- 1) қойма бастығының жұмыс орны (үстел, орындық, құжаттарға арналған шкаф);
- 2) отқа төзімді металл сейфі бар құжаттаманы сақтау аймағы;
- 3) арнайы киім мен жеке қорғаныс құралдарына арналған шкаф;
- 4) өртке қарсы жабдыққа арналған шкаф немесе стенд;
- 5) су құбыры тартылған қолжуғыш, сабын, сүлгі;
- 6) алғашқы медициналық көмек аптечкасы;
- 7) жарылыс қауіпсіз орындаудағы жылыту, желдету және жарықтандыру.

132. Қызметтік үй-жайдың ішкі қабырғасында ақпараттық стенд (құжаттар тақтасы) рәсімделеді, онда тұрақты орналасады:

- 1) қойма жоспарының схемасы және өрт өткелдерінің белгіленуі;
- 2) қойма бастығы мен жанармай құюшы жүргізушінің лауазымдық міндеттері;
- 3) ЖЖМ-мен жұмыс істеу кезінде еңбек қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі нұсқаулық;
- 4) өрт қауіпсіздігі ережелері және өрт шыққан кездегі іс-әрекеттер;
- 5) толтырылған кіріс-шығыс құжаттарының үлгілері;
- 6) резервуарларды тазалау және өлшеу құралдарын тексеру кестелері;
- 7) "мұнай өнімдерінің сақтау мерзімдері және сапасын бақылау мерзімділігі" кестелері;
- 8) төтенше қызметтер мен жауапты тұлғалардың телефон нөмірлері.

133. Қызметтік үй-жайда мына құжаттар жүргізіледі:

- 1) лауазымды тұлғалардың қойманы қарап-тексеру журналы;
- 2) қауіпсіздік техникасы және өрт қауіпсіздігі жөніндегі нұсқаулықтар журналы;
- 3) резервуарларды тазалау актілерін тіркеу журналы;
- 4) арнайы киім мен жеке қорғаныс құралдарын (ЖҚҚ) беру есебі журналы;

- 5) ауысымды қабылдау және тапсыру журналы;
- 6) ЖЖМ есебі кітабы және кіріс-шығыс құжаттарын тіркеу журналы.

134. Өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қойма аумағына кіреберісте, қызметтік үй-жайдың жанында орнатылады:

- 1) өрт сөндіргіштермен, күректермен, ломмен, шокпармен және шелектермен жабдықталған ӨҚ-А типті өрт қалқаны;
- 2) көлемі кемінде 0,5 м³ құм салынған жәшік;
- 3) өрт су көзінің көрсеткіші және өрт автомобильдерінің кіру схемасы.

15-тарау. ЖЖМ сақтау. Ыдысқа таңба салу тәртібі

135. ЖЖМ сақтау металл, резинوماتалы резервуарларда және бүтін ыдыста (бөшкелер, канистрлер, бидондар, контейнерлер) жүзеге асырылады. Қауіпсіздік шаралары сақталған жағдайда автомобиль және тіркеме цистерналарда сақтауға жол беріледі.

136. Қоймалар болмаған жағдайда қатты жабындысы және қоршауы (биіктігі кемінде 0,5 м) бар ашық алаңдарда уақытша орналастыруға жол беріледі.

137. Әр резервуардың және үйіндінің жанында мыналар көрсетілген тақтайшалар орнатылады:

- 1) ЖЖМ сорты және саны;
- 2) түскен күні;
- 3) соңғы талдау күні. Бір резервуарда әртүрлі сорттарды сақтауға жол берілмейді.

138. Әр ЖЖМ сорты кемінде екі резервуарда сақталады; бір резервуар тек аралық немесе уақытша қажеттіліктер үшін ғана рұқсат етіледі.

139. Резервуарлар мен ыдыс толық толтырылмайды – өнімнің температуралық кеңеюі ескеріле отырып:

- 1) тік резервуарлар – көлемнің 95 %-на дейін;
- 2) көлденең резервуарлар – 15–20 см толтырмай;
- 3) бөшкелер – 5–7 см;
- 4) канистрлер – 2–3 см.

140. ЖЖМ деңгейінің бақылау өлшеулері мынадай мерзімде жүргізіледі:

- 1) күнделікті – сыйымдылығы 50 м³-тан асатын резервуарларда;
- 2) айына кемінде екі рет – сыйымдылығы 50 м³-қа дейінгі резервуарларда;
- 3) әр құю/төгу операциясына дейін және кейін;
- 4) ағу күдігі болғанда – тәулігіне екі рет.

141. Сақтау тек бүтін, тығыз ыдысқа ғана рұқсат етіледі. Барлық сыйымдылықтар пломбыланады немесе мөрленеді.

142. Ыдыстың әр бірлігіне осы Қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес МЕМСТ 1510-84 және МЕМСТ 19433-88 сәйкес маркировка салынады:

- 1) ЖЖМ сорты және маркасы;

2) нетто және ыдыс массасы;

3) қауіптілік белгісі (тез тұтанатын сұйықтықтар үшін – қызыл фонда жалын, қауіптілік класы 3).

143. Автоцистерналар мен жанармай құю машиналарында сәйкестендіру белгілері орналастырылады:

1) алдында және артта – 690×300 мм өлшемді тіктөртбұрыш, оң жағы қызғылт сары түсті, КЭМ коды және ООН нөмірі бар (мысалы, 1203 – автомобиль бензині);

2) сол жағы – ақ түсті, қызыл шаршысы бар (ТТС белгісі).

16-тарау. ЖЖМ қабылдау, сақтау және беру кезіндегі көлемін анықтау

144. Жанар-жағармай материалдарының саны сыйымдылық түріне және сақтау тәсіліне байланысты анықталады:

1) теміржол цистерналарында және құю кемелерінде қабылдау және тиеу кезінде – деңгейді өлшеу және калибрлеу кестелері бойынша қайта есептеу немесе тексерілген есептегіштер арқылы;

2) автоцистерналарда қабылдау және беру кезінде – есептегіштер немесе тарирлеу белгісі бойынша;

3) ыдыста сақтау және беру кезінде – таразыда өлшеу арқылы;

4) резервуарларда сақтау кезінде – деңгейді өлшеу және кестелер бойынша қайта есептеу арқылы;

5) техниканы жанармай құю кезінде – жанармай құю колонкалары мен есептегіштердің көрсеткіштері бойынша.

145. Әр резервуарға калибрлеу кестесі жасалады және бекітіледі. Деңгей биіктігі қарама-қарсы нүктелерде кемінде екі рет, дәлдігі 1 мм-ге дейін өлшенеді. Өлшеулер арасындағы айырма 1 мм-ден аспауға тиіс.

146. ЖЖМ-нің тығыздығы мен температурасы МЕМСТ 2517-2012 "Мұнай және мұнай өнімдері. Сынама алу әдістері" сәйкес орташа сынама бойынша анықталады.

147. ЖЖМ массасы кесте бойынша көлемді нақты температурадағы тығыздыққа көбейту арқылы есептеледі. Рұқсат етілетін ауытқу:

1) тік резервуарлар үшін $\pm 0,2$ %;

2) көлденең резервуарлар үшін $\pm 1,0$ %. Өлшеулер тек метрологиялық тексеруден өткен, таңбасы бар аспаптармен ғана жүргізіледі.

17-тарау. Жұмсалған ЖЖМ және майларды жинау және сақтау

148. Жұмсалған мұнай өнімдері (ЖМӨ) топтар бойынша бөлек жиналады:

1) жұмсалған мотор майлары (әрі қарай – ЖММ) – регенерациялауға немесе қайта өңдеуге жататындар;

2) жұмсалған индустриялық майлар (әрі қарай – ЖИМ) – гидравликалық, компрессорлық, турбиналық және басқалар;

3) жұмсалған мұнай өнімдерінің қоспалары (әрі қарай – ЖМӨҚ) – жуу сұйықтықтары, тазалау қалдықтары және басқалар.

149. Жұмсалған мұнай өнімдерін мұнайдан тыс шығу тегі бар өнімдермен араластыруға жол берілмейді.

150. Жинау маркалары мен түрлері бойынша бөлек жүргізіледі. Жұмсалған майларды төгу қозғалтқыштарға, трансмиссияларға және механизмдерге техникалық қызмет көрсету кезінде, сондай-ақ жөндеу және резервуарларды тазалау кезінде орындалады.

151. Жұмсалған сұйықтықтарды ашық аспан астында жаңбыр немесе қар кезінде төгуге жол берілмейді. Мәжбүрлі жағдайларда ластануды және судың түсуін болдырмау шаралары қабылданады.

152. Қоймаларда 5–25 м³ сыйымдылықтағы, су мен шөгіндіні шығару құрылғыларымен жабдықталған ЖМӨ жинау пункттері жабдыкталады. Тұнған су кәдеге жарату алдында экологиялық талаптарға сәйкес тазартылады.

Жабдық және инвентарь мұнай өнімдері топтары бойынша белгіленген түске боялады.

Жұмсалған мұнай өнімдерін мұнай базаларына тасымалдау тек бүтін автоцистерналармен, тығыз жабылатын қақпақтары және пломбалары бар жүзеге асырылады. Жұмсалған мұнай өнімдерін төгу немесе өртеу, сондай-ақ оларды топыраққа немесе су айдындарына лақтыруға жол берілмейді.

18-тарау. Қойманы жазғы және қысқы жағдайларда жұмыс істеуге дайындау

153. Қоймада жылына екі рет жоспарлы маусымдық жұмыстар жүргізіледі:

1) жазғы кезең басталмас бұрын;

2) қысқы кезең басталмас бұрын.

Барлық іс-шаралар бөлім командирі бекіткен кесте бойынша орындалады.

Жазғы кезең:

1) резервуарлар мен қоймалардан еріген және жаңбыр суларын бұруды қамтамасыз ету;

2) су бұру арналары мен кюветтерді тазалау;

3) су басу қаупі бар учаскелерден ЖЖМ мен техниканы басқа жерге көшіру;

4) салқындатқыш сұйықтықтарды және пайдаланылған қысқы майларды қабылдап, сақтауға алу және жоюға дайындау;

5) жазғы маркалы ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды алып, бөлімшелерге беру;

6) жабдықтарды, қоймаларды және коммуникацияларды жөндеу және консервациялау;

7) құбырлардың, арматураның және жерлендірудің ақаусыздығын тексеру;

8) өртке қарсы жабдықтарға техникалық қызмет көрсету, өрт сөндіргіштерді, су қоймаларын, құмды тексеру;

9) найзағайдан қорғау және жерлендіру контурларын тексеру;

10) аумақта және кіреберіс жолдарда тәртіп орнату, қоқысты және құрғақ өсімдіктерді жинау;

11) жанар-жағармай құю пунктіндегі резервуарларды тазалау.

Қысқы кезең:

1) жаңбыр суларын дер кезінде бұруды және қардан тазалауды ұйымдастыру;

2) жолдарды тазалауға арналған құрал-саймандарды дайындау;

3) қысқы маркалы ЖЖМ, майлар және сұйықтықтарды алып, бөлімшелерге беру;

4) резервуарлардың, қоймалардың, құбырлардың тығыздығын және жылу оқшаулауын тексеру;

5) жылу беру және сумен жабдықтау жүйелеріне техникалық қызмет көрсету;

6) өрт гидранттары мен су қоймаларын жылу оқшаулау;

7) өрт сөндіргіштерді тексеру және қайта зарядтау, өртке қарсы құрал-саймандарды жылу оқшаулау;

8) аумақты қоқыстан тазалау;

9) резервуарларды тазалап, қысқы пайдалануға дайындау.

Іс-шаралар аяқталғаннан кейін қойманың пайдалануға дайындығын тексеру актісі жасалады, оны бөлім командирі бекітеді.

19-тарау. Стационарлық жанар-жағармай құю пункттерін техникалық пайдалану

154. Жанар-жағармай құю пункттері мынадай түрлерге бөлінеді:

1) стационарлық – әскери бөлімнің техника парктерінде тұрақты жұмыс істейтін;

2) далалық – оқу-жаттығулар мен далалық шығулар аудандарында уақытша орналастырылатын.

155. Жанар-жағармай құю пункттерінің саны техника бірліктерінің санымен және отын шығынының көлемімен айқындалады.

156. Стационарлық пункт мыналармен жабдыкталады:

1) ЖЖМ құятын резервуарлармен;

2) жанармай және май құю колонкаларымен;

3) өлшеу-таразылау жабдығымен (таразылар, өлшеуіштер, тығыздық өлшегіштер);

4) өртке қарсы қалқанмен, құммен, "Өрт қауіпті", "Шекпеуге тыйым салынады" деген жазуы бар көрсеткіштермен;

5) үстел, шкаф, қол жуғыш, дәрі қобдишасы және құжаттама орналастырылған қызметтік үй-жаймен.

157. Дөңгелекті және шынжыр табанды техникаға бөлек алаңдар немесе аймақтары бөлінген ортақ пункт жасауға жол беріледі.

158. Қойма бастығы және жүргізуші-құюшы материалдық жауапты тұлғалар болып табылады. Олармен материалдық жауапкершілік туралы шарт жасалады.

159. Жеке құрам арнайы киіммен, аяқ киіммен және жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз етіледі.

160. Әр жанар-жағармай құю пунктінде мынадай құжаттама жүргізіледі:

- 1) технологиялық және электр схемасы бар пункт паспорты;
- 2) резервуарлар мен колонкалардың паспорттары;
- 3) пайдалану, техника және өрт қауіпсіздігі жөніндегі нұсқаулықтар;
- 4) өлшем құралдарын тексерудің калибрлеу кестелері мен кестелері;
- 5) жанармай есебі, жөндеу, қарап-тексеру және мүкәммал журналдары.

Өлшем құралдарымен жабдықтау, техникалық қызмет көрсету және тексеру Қазақстан Республикасының "Өлшем бірлігін қамтамасыз ету туралы" Заңына және МЕМСТ 8.586.5-2005 стандартына сәйкес жүргізіледі.

1-параграф. Жанар-жағармай құю пунктінің аумағы

161. Жанар-жағармай құю пунктінің аумағы жол белгілерімен жабдыкталады:

- 1) жылдамдықты шектеу;
- 2) "Жолаушыларды міндетті түрде түсіру";
- 3) "Шекпеуге тыйым салынады", "Ашық от жағуға тыйым салынады".

Кіреберісте қозғалыс схемалары, өрт су қоймалары мен құдықтардың көрсеткіштері орналастырылады. Аумақ ойық-шұңқырсыз қатты жабындыға ие болуға, техниканың еркін өтуін қамтамасыз етуге және ҚР ҚНЖЕ 2.04-05-2002 "табиғи және жасанды жарықтандыру" нормаларына сәйкес сыртқы жарықтандырылуы тиіс.

Пункт телефон байланысымен және дауыс зорайтқыш байланыспен қамтамасыз етіледі.

2-параграф. Құю пунктін пайдалану

162. Барлық жабдық зауыт-өндірушінің техникалық шарттарына сәйкес пайдаланылады.

163. Жөндеу және техникалық қызмет көрсету бекітілген кестелер бойынша жүргізіледі, журналдарға міндетті түрде жазба енгізіледі.

164. Жөндеуден кейін колонкалар метрологиялық қызметтің тексерушісімен тексеріліп, пломбланады.

165. Пломба бұзылған жағдайда колонка қайталап тексерілгеннен кейін ғана жұмысқа жіберіледі. Жөндеу кезеңінде колонкада "Жұмыс істемейді" деген жазуы бар тақта ілінеді.

166. Әр колонкада нөмірі және жанармай маркасы көрсетіледі.

167. Резервуарлар МЕМСТ 1510-84 және ЕЖ 156.13130.2020 талаптарына сәйкес пайдаланылады. Жүргізілетін жұмыстар:

- 1) тексеру – апта сайын;
- 2) ағымдағы жөндеу – әр 6 ай сайын кемінде 1 рет;
- 3) орташа жөндеу – 2 жылда 1 рет;
- 4) күрделі жөндеу – қажеттілікке қарай.

168. Резервуарларды тазалау екі жылда кемінде бір рет немесе жанармай маркасы ауысқан кезде жүргізіледі. Жұмыстар Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 342 бұйрығымен бекітілген Мұнай-химия, мұнай өңдеу салаларындағы қауіпті өндірістік объектілер, мұнай базалары және автожанармай құю станциялары үшін өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаларына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №10256 болып тіркелді) сәйкес орындалады және тазалау актісімен ресімделеді.

169. Үйлерді жылыту тек қуаты 18 кВт-қа дейінгі сертификатталған электр жылытқыштарымен жүргізіледі.

Жерлендіру және найзағайдан қорғау жылына кемінде 1 рет тексеріледі.

170. Жарамсыз болған жабдық, құрал-саймандар мен инвентарь актімен есептен шығарылып, аумақтан шығарылады.

171. Құю пунктін қауіпсіз пайдалануына жауапты – ЖЖМ қоймасының бастығы; бақылау – ЖЖМ қызметінің бастығы және бөлім командирінің тыл жөніндегі орынбасары.

20-тарау. ЖЖМ және техникалық құралдарды сақтау

172. ЖЖМ, майлар және арнайы сұйықтықтар булану, ағу, ластану, сулану немесе маркалардың араласуын болдырмайтындай тәртіппен сақталады.

173. Әр резервуарда және ыдыс тобының жанында мына мәліметтері бар тақтайша ілінеді:

- өнімнің атауы;
- көлемі;
- түскен күні және соңғы талдау күні.

Барлық қақпақтар мен тығындар пломбамен бекітіліп, тығыз жабылады. Ағаш тығындарды қолдануға болмайды.

174. ЖЖМ мен майлар салынған ыдыс маркалары бойынша, тығындары жоғары қаратып, таңбалары бір жаққа бағыттталып сақталады. Бөшкелер былайша орналастырылады:

- қоймаларда: бензин үшін – 1 қатар, майлар үшін – 2 қатарға дейін;
- қалыңдығы 10 см кем емес төсемдерге, қатарлар арасына төсем қойып;
- стеллаждарда – 3 қатардан аспайтын етіп.

Қатарлар арасындағы өтпе жол – кемінде 1 м.

Ашық алаңда сақтау уақытша түрде ғана рұқсат етіледі. Алаң құрғақ, таза және су ағатын кюветтері болуы тиіс. Қажет болғанда брезентпен немесе уақытша баспанамен жабылады.

175. Техникалық құралдар (воронкалар, шелектер, сорғылар және басқалары) бөлек стеллаждарда сақталады. Сақтауға дейін кірден, өнім қалдықтарынан және тоттан тазартылады.

176. ЖЖМ қорлары түрлері бойынша бөлінеді:

– ағымдағы;

– қол сұғылмайтын.

Техникалық құралдар жанармай мен майлардан бөлек сақталады.

177. Улы техникалық сұйықтықтар (антифриздер, тежеу және гидравликалық сұйықтықтар) тек құлыпталатын немесе қоршалған, күзеті бар орындарда сақталады.

Резервуарлар мен ыдыс герметикалық және пломбалы болуы тиіс.

Өндірістік әрі тұрмыстық үй-жайларда улы сұйықтықтарды сақтауға болмайды.

178. Пайдаланылған сұйықтықтар да жаңа өнімдер сияқты жеке резервуарларда немесе бөшкелерде сақталады.

179. Барлық ыдыс және жабдық белгілі бір ЖЖМ түрі үшін белгіленген түске боялады. Зақымданған жерлер мерзім-мерзіммен қайта боялады.

Тығындарды ашу үшін арнайы кілттер қолданылады. Булар қауіпсіз шығу үшін тығын баяу ашылады.

180. Бос ыдыс бөлек, тығындары төмен қаратып сақталады, өнім атауы мен саны көрсетілген тақтайшамен белгіленеді.

Улы сұйықтық сақталған ыдыс пломбамен және күзетпен қамтамасыз етіледі.

Жұмыс соңында резервуарлар, қоймалар және құю пункттері пломбаланып, қарауыл күзетіне тапсырылады.

21 тарау. Техника қауіпсіздігі және өртке қарсы қорғау

181. ЖЖМ-нің ерекшеліктері: жарылғыш және өрт қауіптілігі, статикалық электр зарядын жинау, тез булану, сондай-ақ адам ағзасына зиянды әсер етуі. Ең улы өнімдерге этилденген бензиндер және улы техникалық сұйықтықтар (этиленгликоль, антифриз, тежеу сұйықтығы, дихлорэтан және басқалар) жатады.

182. ЖЖМ-мен жұмыс істеу кезіндегі техника қауіпсіздігі және өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау ерекше маңызды. Бұл ережелерді білу және дәл орындау апаттардың, өрттердің, жарақаттардың алдын алуға, жеке құрамның денсаулығы мен өмірін сақтауға, сондай-ақ ЖЖМ мен техникалық құралдарды үнемдеуге мүмкіндік береді.

ЖЖМ-мен жұмыс істейтін барлық адамдар техника қауіпсіздігі мен өрт қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықтан өтеді, қажет болған жағдайда арнайы оқытылады.

Техника қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықты – ЖЖМ қызметінің бастығы, өрт қауіпсіздігі бойынша – әскери бөлімнің өрт қызметі (өрт командасы) бастығы жүргізеді.

1-параграф. Техника қауіпсіздігінің негізгі ережелері

183. ЖҚБ аумағында тыйым салынады:

1) жоғары тұрған бастықпен келісілмеген, мұнай өнімдерін қабылдау және босатуға қатысы жоқ жұмыстарды орындауға;

2) шылым шегуге және ашық от қолдануға;

3) қолды, киімді және еденді жеңіл тұтанғыш сұйықтықтармен жууға;

4) құю немесе төгу процесіне қатысы жоқ бөгде адамдардың болуына;

5) жолаушылар отырған автомобильдерді жанармай құюға.

184. ЖЖМ-ді құю және төгу кезінде қоймада келесі сақтық шаралары орындалады:

1) құю (төгер) алдында тасымалдағыш сорғы қондырғылар және автоцистерналар жерге қосылады;

2) өнім резервуарға еркін құлама ағыспен емес, өнім қабатының астына жіберіледі;

3) толтырылатын резервуарлардағы (автоцистернадағы) деңгей тұрақты бақыланады;

4) ЖЖМ өтетін рукавтар қадағаланады, олардың жерлендірілгеніне ерекше назар аударылады;

5) ағу байқалған жағдайда құю дереу тоқтатылып, ақау жойылады.

185. ЖЖМ буының жарылыс қауіпті концентрациясы пайда болуы мүмкін қоймалар мен басқа да үй-жайлар жұмыстың алдында желдетіледі. Қажет болғанда жарықтандыру жарылыстан қорғалған шамдармен жүргізіледі.

186. Люк қақпақтарын және ыдыс тығындарын ұру кезінде ұшқын шығармайтын құралмен ашу қажет. Резервуарға (ыдыс) құлап түсіп, ұшқын шығаруы мүмкін кілттерді, болттарды, гайкаларды және басқа заттарды қалдыруға болмайды.

ЖЖМ деңгейін өлшеу кезінде метрштоктың (лоттың) люк қабырғасына соғуына жол берілмейді.

Жеңіл буланатын ЖЖМ бар резервуардың люгін ашқанда желдің қарсы бетіне тұру қажет.

187. Улы техникалық сұйықтықтармен жұмыс істеу кезінде сақтық шаралары қатаң сақталады.

2-параграф. Өртке қарсы іс-шаралар

188. ЖЖМ – жарылғыш және өрт қауіпті заттар. Олар статикалық заряд жинайды, тез буланады және булары уытты. Әсіресе этилденген бензиндер мен улы техникалық сұйықтықтар (антифриздер, тежеу сұйықтықтары, дихлорэтан және т.б.) қауіпті.

189. ЖЖМ-мен жұмыс істейтін әр адам техника қауіпсіздігі және өрт қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықтан өтеді. Нұсқаулық ГСМ қызметінің бастығы және өртке қарсы қызмет бастығымен жүргізіледі, журналда белгі жасалады.

3-параграф. Қауіпсіздіктің негізгі ережелері

190. Қойма және құю пункті аумағында тыйым салынады:

- 1) шылым шегуге және ашық от қолдануға;
- 2) келісілмеген жұмыстарды орындауға;
- 3) қолды және киімді ЖЖМ-мен жууға;
- 4) жолаушылар отырған автомобильдерді жанармай құюға;
- 5) ақаулы жабдықты қолдануға.

191. ЖЖМ құю және төгу кезінде:

- 1) барлық авто және жылжымалы жабдықтар міндетті түрде жерге қосылады;
- 2) құю өнім қабатының астына жүргізіледі, еркін құлаған ағысқа жол берілмейді;
- 3) деңгей тұрақты бақыланады;
- 4) ағып кету байқалса, операциялар дереу тоқтатылады.

192. Бу жиналуы мүмкін үй-жайлар желдетіледі. Жарықтандыру тек жарылыстан қорғалған шамдармен.

193. Металл тығындар ұшқын шығармайтын құралмен ашылады. Өлшеу жұмыстары люк қабырғаларына соққы жасамай жүргізіледі.

194. Улы және этилденген сұйықтықтармен жұмыс істеу:

- 1) желдетілетін үй-жайда немесе ашық ауада;
- 2) арнайы киім, қолғап, фартук, етікпен;
- 3) міндетті түрде бейтараптандырғыш заттардың (керосин, хлорлы әк) болуымен.

Сұйықтықты ауызбен соруға, тұрмыстық мақсатта қолдануға немесе орынсыз жерде сақтауға болмайды.

195. Резервуарлар мен цистерналарды тазалау тек механикаландырылған тәсілмен, ЖЖМ қызметінің бастығының басшылығымен жүргізіледі. Жұмысшылар шлангалы противогаз, сақтандыру белбеуі және қауіпсіздік арқандарын қолданады.

4-параграф. Өртке қарсы талаптар

196. ЖЖМ қоймалары келесі өртке қарсы арақашықтықтарды сақтай отырып орналастырылады:

- тұрғын және өндірістік ғимараттардан кемінде 100 м;
- пешпен жылытылатын объектілерден кемінде 60 м.

Резервуарлар обваловкамен қоршалған топтарға біріктіріліп, жерге қосылады.

197. Қоймада өрт бөлімі және жауапты тұлғалар жұмыс істейді. Құрамы мен міндеттері ақпараттық стендте көрсетіледі.

198. Аумағы қоқыстан, құрғақ шөптен және майланған шүберектен жүйелі түрде тазаланады. Майлы шүберек қақпағы бар металл жәшіктерде сақталып, күн сайын шығарылады.

199. Автомобильдер жанармайды қозғалтқышы өшірулі күйде құяды. Машиналар арасындағы арақашықтық – кемінде 5 м. Түтін деңгейін сіріңкемен немесе ашық отпен тексеруге тыйым салынады.

5-параграф. Өрт сөндіру құралдары

200. Өртті сөндіру үшін қолданылады:

- 1) көбікті өрт сөндіргіштер – ЖЖМ және жанғыш құрылымдар үшін;
- 2) көмірқышқылды өрт сөндіргіштер – электр жабдықтары үшін;
- 3) құм және асбест жамылғылары – жергілікті ошақтар үшін;
- 4) су – тек қатты материалдар үшін, жанармай үшін қолданылмайды.

201. Жабдыкталу нормалары:

- 1) резервуарлар тобына – 2 өрт сөндіргіш;
- 2) әр колонкаға – 1 өрт сөндіргіш және 1 құм жәшігі;
- 3) қойманың әр 100 м² үшін – 2 өрт сөндіргіш;
- 4) әр үй-жайда – асбест жамылғысы.

Өрт сөндіргіштер жылына кемінде 1 рет тексеріліп, қайта зарядталады.

Азаматтық қорғаныс әскери
бөлімдерінде жанар-жағармай
материалдары қызметінің
жұмысын ұйымдастыру
жөніндегі қағидаларына
1-қосымша

**№ _____ ЖЖМ және материалдық құралдардың бар болуы мен қозғалысын есепке алу
КІТАБЫ**

_____ қызмет (басқару органы)

әскери бөлімі (әскери бөлім, қойма, база)

Басталды 20__ ж "_____"

Аяқталды 20__ ж. "_____"

Мазмұны:

Материалды қ құралдардың атауы (түг., №)	Кітап парағы		Материалды қ құралдардың атауы (түг., №)	Кітап парағы		Наименование материаль н ы х средств (инв, №)	Кітап парағы	
	бастапқы	келесі		бастапқы	келесі		бастапқы	келесі

Материалдық құралдардың атауы _____

Жазба күні	Құжат атауы	Құжат №	құжат күні	Жеткізуші (алушы)	Келді	Кетті	Есепте бар
1	2	3	4	5	6	7	8

Номенклатура коды _____ Өлшеу бірлігі _____

Оның ішінде қоймада, бөлімшеде								
қоймада			Бөлімшеде, ә/б					
келді	кетті	Есепте бар						
9	10	11	12	13	14	15	16	17

Материалдық құралдардың атауы _____

Нормативті қор: минималды _____

максималды _____

Жазба күні	Құжат атауы	Құжат №	құжат күні	Жеткізуші (алушы)	Келді	Кетті	Бар		
							барлығы	Оның ішінде	
								I	II
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Номенклатура коды _____

Өлшем бірлігі _____

Оның ішінде қоймада, бөлімшеде												
Санаты бойынша			қоймада						бөлімшеде			
III	IV	V	Барлығы	Оның ішінде санат бойынша					A		B	
				I	II	III	IV	V				
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23

Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларына
2-қосымша

АКТ әскери бөлімнің ЖЖМ қоймасындағы қалдықтарды түсіру туралы

20 ____ ж. ____ күнге

р/н №	Материалдық құралдардың атауы	Өлшем бірл.	Бірлік құны	Нақты бары		Есепте	Жетіспейді			Артық		
				саны	соммасы		Саны		соммасы	Көлемі		сумма
							Норма бойынша	Нормадан артық		Норма бойынша	Нормадан артық	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Қосымша:

1. Резервуарлардағы ЖЖМ өлшеу ведомосі, ____ парақта

2. Ыдыстағы мұнай өнімдерін өлшеп-таразылау ведомостері, ____ парақта
3. Салқындату сұйықтығын өлшеу ведомосі, ____ парақта
4. Машиналар бактарындағы ЖЖМ өлшеу ведомостері, ____ парақта
5. Табиғи кему сомасын есептеу және негіздеу, ____ парақта

Комиссия қортындысы:

1. Өлшемдердің рұқсат етілген қателігінен тыс анықталған артықшылықты қабылдап, кіріске алу (есепке алу)_____.

2. Есепке сәйкес табиғи кемуді есептен шығару: автобензин ____ – _____ литр (кг), дизель отыны ____ – _____ литр (кг) және басқаларын.

3. Тапшылық пен жоғалтуларды есепке алу кітабына енгізіп, тапшылықты есептен шығару _____.

4. Қалған артықшылықтар мен тапшылықтар өлшемдердің рұқсат етілген қателігі шегінде болғандықтан, есепке алу кітаптарына көрсетілмейді.

Ревизор _____

Комиссия төрағасы _____

Комиссия мүшелері: _____

Материалдық құралдар толық ұсынылған, басқа сақтау орындары жоқ. Құжатсыз басқа әскери бөлімдерге, ұйымдарға сақтауға берілмеген, олардан сақтауға қабылданбаған. Барлық кіріс-шығыс құжаттары есепке алу кітаптары бойынша өткізілген және қызметтің іс жүргізу бөліміне тапсырылған. Өлшемдер менің қатысуыммен жүргізілді, нәтижелерімен келісемін.

Материалдық құралдарды сақтауға жауапты тұлға:

Қоймадан қалдықты шешу актісіне

1-қосымша

_____ әскери бөлімнің ЖЖМ қоймасында қалдықтарды түсіру кезінде ЖЖМ мөлшерін өлшеу ВЕДОМОСІ

20 ____ ж. ____ күнге

№ р/н	Азық-түлік атауы	Резервуар түрі	Резервуар №	Құю биіктігі (мм)			Тығыздығы (г/см)	Азық-түлік көлемі (литр)	Азық-түлік массасы (кг)
				барлығы	су	Азық-түлік			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									
2									

Ревизор _____

Комиссия төрағасы _____

Комиссия мүшелері: _____

Материалдық құралдар толық ұсынылған, басқа сақтау орындары жоқ. Құжатсыз басқа әскери бөлімдерге, ұйымдарға сақтауға берілмеген, олардан сақтауға қабылданбаған. Барлық кіріс-шығыс құжаттары есепке алу кітаптары бойынша өткізілген және қызметтің іс жүргізу бөліміне тапсырылған. Өлшемдер менің қатысуыммен жүргізілді, нәтижелерімен келісемін.

Материалдық құралдарды сақтауға жауапты тұлға:

—

Қоймадан қалдықты шешу
актісіне 2-қосымша

 әскери бөлімнің ЖЖМ қоймасында ыдыстағы мұнай өнімдерін өлшеп-таразылау
ВЕДОМОСІ

20 <u> </u> ж. <u> </u> күнге								
№ р/н	Материалды қ құралдар атауы	Өлшем бірл.	Ыдыс түрі	Ыдыс саны	брутто	ыдыс	нетто	Ескерту
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1								
2								
3								
4								
5								

Ревизор _____

Комиссия төрағасы _____

Комиссия мүшелері: _____

Материалдық құралдар толық ұсынылған, басқа сақтау орындары жоқ. Құжатсыз басқа әскери бөлімдерге, ұйымдарға сақтауға берілмеген, олардан сақтауға қабылданбаған. Барлық кіріс-шығыс құжаттары есепке алу кітаптары бойынша өткізілген және қызметтің іс жүргізу бөліміне тапсырылған. Өлшемдер менің қатысуыммен жүргізілді, нәтижелерімен келісемін.

Материалдық құралдарды сақтауға жауапты тұлға:

Қоймадан қалдықты шешу
актісіне 3-қосымша

20__ ж. " " _____ жағдай бойынша техникалық бөлім техникасының салқындату жүйелеріндегі салқындату сұйықтығының мөлшерін өлшеу ВЕДОМОСІ

№ р/н	Машина маркасы мен нөмірі	% этиленгликольдың құрамы		температура	Суыту сұйықтығының көлемі		Сұйықтықтың (нақты) массасы (кг)
		көрінетін	нақты		көрінетін	нақты	
1							
2							
3							
4							
5							

Ревизор _____

Комиссия төрағасы _____

Комиссия мүшелері: _____

Материалдық құралдар толық ұсынылған, басқа сақтау орындары жоқ. Құжатсыз басқа әскери бөлімдерге, ұйымдарға сақтауға берілмеген, олардан сақтауға қабылданбаған. Барлық кіріс-шығыс құжаттары есепке алу кітаптары бойынша өткізілген және қызметтің іс жүргізу бөліміне тапсырылған. Өлшемдер менің қатысуыммен жүргізілді, нәтижелерімен келісемін.

Материалдық құралдарды сақтауға жауапты тұлға:

Қоймадан қалдықты шешу
актісіне 4-қосымша

Техникалық бөлімнің _____ машиналарының бактарындағы ЖЖМ мөлшерін өлшеу 20 ж. " " _____ жағдайы бойынша ВЕДОМОСІ

№р/н	Машина маркасы мен нөмірі	Ж о л парағының №	Спидометр мен есептеуіш құралының мотосағат көрсеткіші		Тексеру кезіндегі спидометр мен моторсағат есептегішінің көрсеткіші	Соңғы ж о л парағы бойынша есептелетін ЖЖМ (л.)	Нақты анықталғаны (л.)	Жетіспейді (л.)	Артық (л.)
			Соңғы ж о л парағы бойынша	Машинада					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Ревизор _____

Комиссия төрағасы _____

Комиссия мүшелері: _____

Материалдық құралдар толық ұсынылған, басқа сақтау орындары жоқ. Құжатсыз басқа әскери бөлімдерге, ұйымдарға сақтауға берілмеген, олардан сақтауға қабылданбаған. Барлық кіріс-шығыс құжаттары есепке алу кітаптары бойынша өткізілген және қызметтің іс жүргізу бөліміне тапсырылған. Өлшемдер менің қатысуыммен жүргізілді, нәтижелерімен келісемін.

Материалдық құралдарды сақтауға жауапты тұлға:

Қоймадан қалдықты шешу
актісіне 5-қосымша
Бекітемін _____
(лауазымы, ә/атағы.,
_____ қолы, фамилиясы)
20__ж. " __ " _____

ЕСЕП мұнай өнімдерінің табиғи шығыны бойынша жоғалтуларын есептеу 20__ ж. _____

№ п/п	Мұнай өнімінің атауы	Өнім көлемі		1 тонна өнімге табиғи шығын нормасы, (кг)	Табиғи шығын есептелген, (кг)
		А й ы н а қабылданғаны, тоннасы	Бір айдан астам сақталғаны, тонна		

ЖЖМ қызметінің бастығы _____

Қойма бастығы _____

Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларына 3-қосымша

0000 әскери бөлімі

№ _____

ЖЖМ қызметінің есеп құжаттарын тіркеу кітабы

Басталды 20__ж. " __ " _____

Аяқталды 20__ж. " __ " _____

ҚҰРАМЫ:

№ р/н.	Құжат атауы	Кітап парақтары	
		бастапқы	келесі
1	ЖЖМ қызметінің есеп кітаптары мен журналдары	1	3
2	Бензин және дизель отыны бойынша БЕВ	5	45

3	Жүкқұжаттар	47	57
4	Агрегаттардың жұмыс парактары	59	67
5	ЖЖМ есептен шығару актілері	69	79
6	Тексеру актілері	81	83
7	Кіріс-шығыс құжаттарының тізілімдері	85	89
8	Лимиттік карточкалар	91	99

(левая сторона)

Тіркеу №	Тіркеу күні	Құжат атауы	Құжат №	Құжат күні	Дана саны	Жалпы саны	Қандай материалдық құралдарға құжат берілді (түсті)
1	2	3	4	5	6	7	8

(бірінші беті)

Құжат кімнен түсті немесе кімге орындауға берілді	Құжатты орындау мерзі (күні)	Құжатты алғаны туралы қолхат және күні	Орындалған құжатты алғаны туралы қолхат және күні	Орындалған құжаттың орналасқан жері	
				Іс №	Істе № парақтар саны
9	10	11	12	13	14

Азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінде жанар-жағармай материалдары қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларына
4-қосымша

ЖЖМ сақталатын резервуарлар мен ыдыстарды таңбалауға қойылатын талаптар

Негізгі жазулар (түрі, маркасы ЖЖМ) резервуар нөмірінің төменгі жағында, табанның орталық бөлігінде орналасады. Қосымша жазулар (ЖЖМ стандартының нөмірі, құю күні – резервуарға ЖЖМ құйылған айы мен жылы көрсетіледі, жаңарту күні – ЖЖМ жаңартылған айы мен жылы көрсетіледі, толық талдау күні – осы түрдегі ЖЖМ-ға қолданыстағы паспорт бойынша толық талдау күні көрсетіледі) негізгі жазудың төменгі жағына жазылады. Ескерту жазбалары резервуар нөмірінің үстіңгі жағына және екі жақ қабырғасына (обечайка) қойылады.

ЖЖМ-ды ұзақ мерзімді сақтағандағы көлденең резервуарлардың таңбасы өрт жолы жағынан табанға салынады.

ЖЖМ-ды қысқа мерзімді сақтағандағы көлденең резервуарлардың нөмірі мен ескерту жазбалары жоғарыда көрсетілгендей салынады, ал негізгі жазу өрт жолы жағынан орнатылған тақтайшаға жазылады.

Көмілген және жартылай көмілген резервуарлардың таңбасы 470×480 мм өлшемді тақтайшаларға салынады.

Автоцистерналарға, автожанармай құю машиналарына, автомаслозаправщиктерге және автоводозаправщиктерге цистернаның екі бүйір жағына және артқы табанына "ӨРТ ҚАУІПТІ" деген ескерту жазбасы әріп өлшемі мынадай етіп салынады:

Көлем атауы	Көлемі, мм	
	жанында	артынды
Әріптер биіктігі	200	110
Әріптер ені	80	80
Әріптер қалыңдығы	20	20

Негізгі жазу мен ескерту түсті жолақтары 210×75 мм өлшемді бирқаға жазылады, ол төгу арматурасының маховикіне бекітіледі.

Бөшкелердің таңбасы мойны бар табанға салынады. Негізгі жазу табанның ортасында орналасады, одан кейін қосымша жазулар келеді. Қауіптілік белгісі (МЕМСТ 19433-88 бойынша) ЖЖМ бар ыдысқа қауіптілік сипатына қарай салынады. Қауіптілік белгісі бұрышқа бұрылған, әр қабырғасы кемінде 100 мм болатын шаршы түрінде болады және екі тең үшбұрышқа бөлінеді.

Шаршының жоғарғы үшбұрышында қауіптілік символы орналасады, ол сондай-ақ екі қарама-қарсы обечайқаға да салынады.

Жабық тигельде тұтану температурасы 61°C -қа дейінгі оңай тұтанатын сұйықтықтар (ОТС) үшін қауіптілік символы – қызыл өрісте қара түсті жалын.

Улы тұтанғыш сұйықтықтар (УТС) үшін қауіптілік символы – ақ өрісте қара түсті бас сүйек пен сүйектер. Қауіптілік символының астында ЖЖМ қауіптілігін сипаттайтын жазу орналасады. Белгінің шеті бойымен шетінен 5 мм қашықтықта қара түсті жақтау жүргізіледі. Егер ЖЖМ бірнеше түрлі қауіптілікке ие болса, ыдысқа бірнеше қауіптілік белгісі салынады, олар осы қауіптілік түрлерін көрсетеді.

Таңбалау резервуарларға, ыдысқа және тақтайшаларға трафарет арқылы бояумен тікелей салынады. Қолмен таңбалауға жол берілмейді.

Трафареттегі әріптердің биіктігі мынадай болып салынады:

Ыдыс атауы	Әріпті жазудың биіктігі, мм	
	негізгі	қосымша
РЕЗЕРВУАРЛАР	140	70
КОНТЕЙНЕРЛЕР	100	25
БӨШКЕЛЕР	50	25
КАНИСТРЛЕР	25	12

Сонымен қатар, ЖЖМ тасымалдайтын және құятын автокөлік құралдарында (қауіпті жүк тасымалдайтын) алдыңғы және артқы жағында 690×300 мм өлшемді тану белгісі орнатылады. Тану белгісінің сол жақ бөлігі ақ түске боялады, ақ өріске МЕМСТ 19433-88 бойынша қауіптілік белгісі салынады (150×150 мм қызыл шаршы, шаршы шетінен 5 мм қашықтықта ені 5 мм қара жиек, жоғарғы бөлігінде қара жалын, төменгі бөлігінде жүктің қауіптілік сыныбы 3 – ОТС – оңай тұтанатын сұйықтық). Оң жақ бөлігінің ені 400 мм, ол қызғылт сары түске боялады, жоғарғы жағында өрт немесе ағу кезінде адамдарды қорғауға арналған шұғыл шаралар коды (КЭМ) цифрлармен және әріптермен жазылады (1 – құрғақ заттарды қолдану, суды қолдануға болмайды; 4 – көбік қолдану; 5 – канализацияға түсуіне жол бермеу). Оң төменгі бөлікте ООН тізімі бойынша заттың нөмірі цифрлармен жазылады (1203 – автомобиль бензині), барлық жазулар қара түспен орындалады. Цифрлардың биіктігі 100 мм, ені – 55 мм, сызық қалыңдығы – 15 мм. КЭМ және ООН № әріптерінің қалыңдығы кемінде 3 мм. Белгінің шеті бойынша және оң жағының ортасында бөлу жолағы жүргізіледі.

Алдыңғы жағында тану белгісі жүріс бағыты бойынша оң жақта бамперге, артқы жағында – кузов немесе цистерна қабырғасының оң жақ жоғарғы бөлігіне орнатылады.